

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Vojtěcha Šimíčka (soudce zpravodaj), soudkyně Michaely Bejčkové a soudce Ondřeje Mrákoty v právní věci žalobce: **Ing. T. K.**, zastoupeného advokátem JUDr. Janem Klaiem, Lukavická 22, Plzeň, proti žalovanému: **velitel vzdušných sil**, Vítězné náměstí 5, Praha 6, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 11. 1. 2024, čj. MO 20482/2024-3031, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 16. 7. 2024, čj. 62 Ad 6/2024-74,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

1. Vymezení věci

[1] Žalobce je vojákem z povolání. V srpnu 2008 podal žádost u velitele svého tehdejšího vojenského útvaru o doplacení služebního platu za dobu, kdy mu bylo určeno plnění úkolů služeb letecké záchranné služby (LZS) a služby pátrání a záchrany (SAR). Svůj nárok odůvodnil tím, že služby LZS a SAR vykonával v rámci 24hodinových služeb, které byly pouze formálně rozděleny na 12hodinovou standardní službu a 12hodinovou služební pohotovost. Za služební pohotovost mu byla vyplacena pouze příslušná náhrada, byť ve skutečnosti šlo o výkon standardní služby.

[2] Žalobce se opakovaně snažil o doplacení ušlého platu. Po několika zamítavých rozhodnutích mu byla velitelem vojenského útvaru 2427 Sedlec (*velitel VÚ 2427 Sedlec*) přiznána odměna za práci přesčas ve výši 177 667 Kč spolu s úrokem z prodlení. Ve zbytku byla žádost zamítnuta z důvodu promlčení nároku za období do srpna 2005.

[3] Toto rozhodnutí velitele VÚ 2427 Sedlec však krajský soud rozsudkem ze dne 1. 7. 2021 zrušil a věc vrátil k novému projednání. S ohledem na povahu činností vykonávaných v rámci služební pohotovosti se totiž zabýval tím, zda se činnost shodovala s tou, která byla vykonávána v době standardní služby, a dospěl k závěru (kterému následně

prisvědčil též NSS), že pro rozdělení 24hodinové služby na standardní službu a služební pohotovost neexistoval žádný legitimní důvod, neboť nebyla naplněna jedna z hlavních podmínek, a to existence důležitého zájmu pro nařízení služební pohotovosti. NSS proto uvedl, že služební pohotovost lze užívat pouze v nezbytně nutné míře, nikoli k pokrytí činnosti odpovídající standardní službě, kterou je nutno zajistit trvale. NSS uzavřel, že pro nařízení služební pohotovosti nebyly splněny zákonné podmínky a rozdělení směn LZS a SAR bylo čistě formální a účelové. Rozsudkem krajského soudu a následně též rozsudkem NSS byl tak nárok žalobce na doplacení ušlého platu za období od srpna 2005 do srpna 2008 postaven najisto.

[4] Po vrácení věci k novému projednání se velitel VÚ 2427 Sedlec, jako správní orgán I. stupně, znovu zabýval nárokem žalobce a přiznal mu doplacení ušlého hrubého platu ve výši 275 620 Kč spolu se zákonným úrokem z prodlení. Nároku žalobce do 30. 6. 2005 však z důvodu promlčení nevyhověl. Nevyhověl ani rozšíření žádosti po roce 2008 z roku 2011 o doplacení dlužné části platu, přepočítání a doplacení výsluhového příspěvku a odchodného (*rozšíření žádosti z roku 2011*), z důvodu, že o ní bylo rozhodnuto v samostatném správním řízení.

[5] Proti rozhodnutí velitele VÚ 2427 Sedlec podal žalobce odvolání, které žalovaný zamítl. Následně podal žalobce žalobu, kterou však krajský soud nyní napadeným rozsudkem zamítl.

2. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[6] Žalobce (*stěžovatel*) podal kasační stížnost, ve které namítá nezákonnost rozsudku krajského soudu podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. z důvodu nesprávného posouzení právní otázky spočívající v promlčení nároku na doplacení ušlého platu do 30. 6. 2005 a rozhodnutí o rozšíření žádosti z roku 2011.

[7] K otázce uplatnění námitky promlčení služebním orgánem stěžovatel uvádí, že jednání nadřízených služebních orgánů od samotného počátku směřovalo k jeho poškození. Velitelé si prý totiž byli vědomi nemožností zabezpečit služby LZS a SAR nařízením služební pohotovosti a jednali zcela úmyslně za účelem nevyplácet stěžovateli plat ve výši, ve které mu podle zákona náležel. Plat by mu byl řádně vyplacen v případě, pokud by služební orgány nepostupovaly proti řádnému zúčtování platových nároků a pokud by mu za odpracované hodiny nad rámec měsíční pracovní doby byla proplacena práce přesčas. V tomto smyslu stěžovatel poukazuje na nemravnost námitky promlčení nároku za období do 30. 6. 2005 uplatněné nadřízenými orgány.

[8] Druhým kasačním důvodem stěžovatel namítá nesprávné posouzení rozhodnutí o návrhu na rozšíření jeho žádosti z roku 2011. Především namítá, že soud vycházel z pouhých domněnek a tvrzení žalovaného, že jeho návrh ze dne 30. 10. 2011 o rozšíření jeho žádosti byl skutečně odmítnut jako nedůvodný, aniž by toto rozhodnutí bylo dohledatelné ve spise. Ve spise se nachází pouze oznámení, že tato žádost byla postoupena veliteli VÚ 8407 Praha Kbely, protože právě tento velitel by měl mít veškeré potřebné podklady k vyřízení. Dále se ve spise nachází vyjádření advokáta stěžovatele ze dne 9. 5. 2011 a 11. 6. 2012 a replika Velitelství společných sil Olomouc z května a října 2012. Samotné rozhodnutí o žádosti stěžovatele však ve spise dohledatelné není. Podle stěžovatele tomu tak je proto, že žádné rozhodnutí o jeho žádosti ani vydáno nebylo.

[9] Nezákonnost rozhodnutí co do posouzení žádosti z roku 2011 stěžovatel spatřuje též v nesprávném postupu při delegaci řízení o žádosti ve smyslu § 12 správního řádu, absenci

pokračování

poučení o zahájení řízení, nemožnosti se seznámit s podklady pro rozhodnutí a v neoznačení písemností v řízení před velitelem VÚ 8407 Praha Kbely číslem jednacím. Proto se stěžovatel domnívá, že ani žádné řízení o jeho žádosti před velitelem VÚ 8407 Praha Kbely vedeno nebylo.

[10] Žalovaný ke kasační stížnosti uvádí, že se plně ztotožňuje s rozhodnutím krajského soudu, který se s námitkami stěžovatele vypořádal dostatečně, přezkoumatelně a v souladu se svým dříve vyjádřeným právním názorem obsaženým v rozsudku ze dne 1. 7. 2021, čj. 62 Ad 14/2019-76.

3. Posouzení věci NSS

[11] NSS se nejdříve zabýval stěžovatelem tvrzenou nepřezkoumatelností rozsudku krajského soudu, neboť pouze u přezkoumatelného rozhodnutí může NSS posoudit jeho zákonnost. Stěžovatel však pouze uvádí, že soudu „lze vytknout“ nepřezkoumatelnost rozsudku z důvodu nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí (bod II kasační stížnosti), což však blíže nekonkretizuje.

[12] Podle NSS je přitom z obsahu napadeného rozsudku dostatečně patrné, že krajský soud jasně a srozumitelně odůvodnil, jaké skutečnosti považuje za prokázané a rozhodné. Z ustálené judikatury NSS vyplývá, že za nepřezkoumatelné rozhodnutí se považuje teprve takové rozhodnutí soudu, z jehož odůvodnění není zřejmé, jakými úvahami se soud řídil (srov. rozsudek NSS ze dne 29. 7. 2004, čj. 4 As 5/2003-52, rozsudek NSS ze dne 4. 12. 2003, čj. 2 Ads 58/2003-75, rozsudek NSS ze dne 10. 3. 2023, čj. 4 As 34/2021-61). S odkazem na svůj dříve vyjádřený právní názor krajský soud náležitě vyložil, jakými úvahami se při zamítnutí žaloby řídil. Stejně tak co do návrhu na rozšíření nároku z roku 2011 se s žalobním bodem náležitě vypořádal. Jelikož však stěžovatel netvrdil žádné skutkové ani právní důvody nezákonnosti rozhodnutí žalovaného, krajský soud pouze uzavřel, že řízení před správním soudem je ovládáno zásadou dispoziční a že rozsah přezkumné činnosti se odvíjí od rozsahu a kvality argumentace uvedené v žalobě.

[13] Jak totiž plyne i ze shora uvedené rekapitulace předchozího řízení, ve věci stěžovatele rozhodovaly správní soudy opakovaně, přičemž i tuto okolnost je třeba zohlednit při hodnocení přezkoumatelnosti napadeného rozsudku krajského soudu. Některé odpovědi na stěžovatelovy námitky se totiž nacházejí již v těchto dřívějších rozhodnutích, a proto se k nim krajský soud již nevracel, neboť je měl za vyřešené (zejména oprávnění základu nároku stěžovatele).

[14] Lze tak učinit dílčí závěr, že napadený rozsudek krajského soudu je přezkoumatelný, a proto NSS na základě předložené kasační stížnosti přistoupil k jeho věcnému přezkumu.

[15] V souladu s již vyjádřeným právním názorem NSS nejprve konstatuje, že stěžovateli nárok na doplacení ušlého platu vznikl. V nyní posuzované věci vznik nároku ostatně není mezi účastníky ani činen sporným. Jak zdejší soud uvedl dříve, vojákům, kteří vykonávali službu LZS a SAR v režimu služební pohotovosti, byla v jejím průběhu nařizována i činnost, která tvořila hlavní náplň standardní služby, a proto správní soudy v posuzovaných případech dospěly k závěru, že rozdělení směn na standardní směnu a služební pohotovost bylo čistě účelové a formální (srov. též rozsudky NSS ze dne 20. 1. 2022, čj. 1 As 248/2021-41, ze dne 14. 1. 2022, čj. 4 As 263/2021-34, a ze dne 28. 4. 2023, čj. 7 As 379/2021-34). Předmětem sporu tak zůstává pouze otázka promlčení nároku stěžovatele za období do 30. 6. 2005.

[16] Krajský soud se nejdříve zabýval charakterem nároku stěžovatele, který opakovaně uvedl, že mu služební orgány v rozporu se zákonem nařizovaly služební pohotovost právě za účelem neproplácení práce přesčas a způsobily mu tak újmu. Podle stěžovatele mu tak náleží nárok na náhradu škody, popř. právo na vydání bezdůvodného obohacení, které se promlčuje v 10leté lhůtě, právě z důvodu úmyslného jednání nadřízených služebních orgánů. Této námitce krajský soud nepřisvědčil a v souladu se svým již dříve vysloveným právním názorem posoudil nárok stěžovatele jako nárok na doplacení ušlého platu. Ke stejnému závěru ostatně dospěl též NSS v obdobných případech (srov. rozsudky NSS ze dne 20. 1. 2022, čj. 1 As 248/2021-41, ze dne 14. 1. 2022, čj. 4 As 263/2021-34). Rovněž s ohledem na zájem na jednotnosti a ustálenosti judikatury proto NSS neshledává v nyní posuzovaném případě žádný rozumný důvod, pro který by se měl od tohoto právního názoru odchýlit.

[17] Institut promlčení nároků vyplývajících ze služebního poměru vojáků z povolání je upraven v § 159 odst. 1 zákona č. 221/1999 Sb. o vojácích z povolání, podle kterého platí, že „nárok se promlčí, jestliže nebyl uplatněn ve lhůtě, která je stanovena v tomto zákoně. K promlčení se přihlídně jen tehdy, jestliže se ten, vůči němuž se nárok uplatňuje, promlčení dovolá; v takovém případě nelze promlčený nárok tomu, kdo jej uplatňuje, přiznat.“ Počátek promlčecí lhůty je stanoven na den následující po dni, kdy právo mohlo být uplatněno poprvé (§ 160 odst. 1 zákona o vojácích z povolání) a délka promlčecí lhůty k uplatnění peněžitých nároků, které představují opětovné plnění, je stanovena na 3 roky od jejich splatnosti.

[18] Otázkou promlčení nároku na doplacení ušlého platu ve smyslu § 66 zákona o vojácích z povolání se zabýval krajský soud již v rozsudku ze dne 1. 7. 2021, čj. 62 Ad 14/2019-76, v němž už tehdy posuzoval nárok stěžovatele jako nárok na doplacení ušlého platu, nikoliv jako nárok na náhradu škody či vydání bezdůvodného obohacení. V tomto rozsudku z roku 2021 nevyhověl ani námitce stěžovatele, že uplatnění námitky promlčení služebním orgánem bylo v rozporu s dobrými mravy.

[19] V nyní posuzované věci proto na svůj předchozí rozsudek krajský soud odkázal a připomněl, že správní soudnictví je postaveno na kasačním principu, který je spojen se závazností právního názoru vysloveného soudy. Za předpokladu, že se v mezidobí nezměnil skutkový či právní stav, popř. pro soud závazná judikatura, jsou krajské soudy vázány dříve vysloveným právním názorem (srov. usnesení NSS ze dne 23. 2. 2022, čj. 1 Azs 16/2021-50, č. 4321/2022 Sb. NSS, rozsudek NSS ze dne 20. 5. 2024, čj. 9 As 66/2023-72, č. 4615/2024 Sb. NSS). Právním názorem obsaženým v dříve vydaném rozhodnutí je ostatně vázán též NSS (usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 22. 10. 2019, čj. 4 As 3/2018-50, č. 4015/2020 Sb. NSS).

[20] NSS uvádí, že stěžovatel nyní v kasační stížnosti co do námitky promlčení poukazuje pouze na nezákonnost nařízení služební pohotovosti a tvrdí, že o této nezákonnosti musely jeho nadřízené služební orgány vědět. Tvrdí, že vychází-li krajský soud ze skutečnosti, že „důvodem pro tento nezákonný postup bylo primárně to, že z personálních důvodů nebylo jiným způsobem možné plnit všechny úkoly...“, pak je to dáno tím, že nadřízené služební orgány od samotného počátku neměly v úmyslu vyplácet stěžovateli práci přesčas. NSS již v obdobné věci se shodnou argumentací uvedenou v kasační stížnosti rozhodl rozsudkem ze dne 10. 10. 2024, čj. 10 As 161/2024-38, kde uvedl, že ačkoli pro rozdělení 24hodinové služby na standardní službu a služební pohotovost nebyl dán legitimní důvod a nadřízené správní orgány tím obcházel zákon, samo o sobě to ještě nevypovídá o úmyslu služebních orgánů způsobit stěžovateli újmu. Ke stejnému závěru ostatně dospěl NSS i v jiných obdobných případech, u nichž vyhodnotil, že nařízení služební pohotovosti bylo zřejmě učiněno

pokračování

z důvodu efektivního využití lidských zdrojů a zajištění běžného chodu letky v důsledku dlouhodobých kapacitních důvodů, popř. snahou o finanční úsporu (srov. rozsudky NSS ze dne 20. 1. 2022, čj. 1 As 248/2021-41, ze dne 27. 4. 2023, čj. 10 As 498/2021-51, ze dne 16. 12. 2021, čj. 1 As 247/2021-40, č. 4303/2022 Sb. NSS, ze dne 19. 4. 2022, čj. 10 As 494/2021-48, ze dne 20. 1. 2022, čj. 4 As 407/2021-50, ze dne 28. 3. 2023, čj. 7 As 379/2021-34).

[21] Zdejší soud se již zabýval také údajnou nemravností uplatnění námitky promlčení nadřízenými služebními orgány v rozsudku ze dne 10. 10. 2024, čj. 10 As 161/2024-38, ve kterém připomněl, že námitka promlčení zásadně dobrým mravům neodporuje. K prolomení obecného pravidla promlčení může dojít až v nejzazších případech, kdy by samotné promlčení bylo výrazem zneužití práva na úkor účastníka, který marné uplynutí lhůty nezavinil a pro kterého by byly následky zániku nároku příliš tvrdým důsledkem (srov. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 22. 8. 2002, sp. zn. 25 Cdo 1839/2000, nebo ze dne 30. 5. 2022, sp. zn. 30 Cdo 2990/2021). K prolomení tohoto pravidla tak může dojít ve výjimečných případech, které by ospravedlňovaly prolomení právní jistoty. Za tyto mimořádné okolnosti lze označit například vážný zdravotní stav stěžovatele či účast na mezinárodní misi v místech se špatnou infrastrukturou (srov. např. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 15. 6. 2018, čj. 6 Ad 31/2017-32, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 2. 2012, sp. zn. 23 Cdo 123/2011). V nyní posuzované věci však stěžovatel netvrdil žádné skutečnosti, které by mu bránily svůj nárok uplatnit dříve, ani jiné okolnosti, které by nasvědčovaly, že uplatnění institutu promlčení bylo v rozporu s dobrými mravy.

[22] Stěžovatel dále namítá nesprávné posouzení návrhu na rozšíření jeho žádosti z roku 2011, neboť žalovaný přisvědčil veliteli VÚ 2427 Sedlec, který návrhu na rozšíření žádosti nevyhověl s odůvodněním, že věc byla projednána v samostatném správním řízení. V žalobě adresované krajskému soudu však stěžovatel pouze shrnul základní skutečnosti vyplývající ze spisu, aby vymezil, v čem konkrétně shledává pochybení správních orgánů. Jelikož stěžovatel ve své žalobní argumentaci neuvedl žádné právní ani skutkové důvody nezákonnosti, krajský soud se touto námitkou nezabýval.

[23] Teprve v kasační stížnosti stěžovatel rozvíjí argumentaci co do údajně nesprávného posouzení návrhu na rozšíření žádosti z roku 2011 a uvádí skutečnosti, pro které shledává rozhodnutí správních orgánů nezákonnými. Je však zřejmé, že stěžovateli nic nebránilo, aby tuto argumentaci řádně uplatnil již v řízení před krajským soudem.

[24] Z § 104 odst. 4 s. ř. s. přitom vyplývá, že kasační stížnost není přípustná, opírá-li se o důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl. Toto ustanovení zamezuje situacím, kdy by NSS rozhodoval o kvantitativně i kvalitativně odlišném návrhu, než o jakém rozhodoval soud v předcházejícím řízení. Tedy na případy, kdy by stěžovatel namítal nová pochybení správního orgánu co do posouzení skutkového stavu, popř. právní pochybení. V opačném případě by totiž mohlo dojít k situaci, kdy by stěžovatel v žalobě nemusel uvést žádný důvod, pro který rozhodnutí správního orgánu napadá, a poté by veškerou argumentaci uplatnil až v kasační stížnosti (rozsudky NSS ze dne 18. 3. 2004, čj. 4 Azs 1/2004-68, ze dne 18. 4. 2018, čj. 10 As 138/2016-73, ze dne 26. 10. 2017, čj. 2 Azs 305/2017-30).

[25] Již krajský soud stěžovatele upozornil, že řízení před soudem je ovládáno dispoziční zásadou, přičemž rozsah a kvalita žalobní argumentace předurčuje rozsah přezkumné činnosti soudu. Stěžovatel se však v řízení před krajským soudem omezil pouze na shrnutí základních skutečností týkajících se podání návrhu na rozšíření žádosti z roku 2011

a zároveň nespecifikoval, v čem konkrétně shledává pochybení správních orgánů. K námitce, že krajský soud opomenul přihlédnout k replice stěžovatele z 10. 7. 2024, NSS uvádí, že prostřednictvím repliky stěžovatel sice může prohloubit svou žalobní argumentaci, ne však způsobem, kterým by žalobní bod přetvořil, např. poukázáním na další aspekt nezákonnosti (srov. rozsudky NSS ze dne 11. 3. 2021, čj. 4 As 304/2020-31 a ze dne 20. 7. 2011, čj. 1 Afs 41/2011-178, č. 2547/2012 Sb. NSS). Jak už ale i krajský soud podotkl, stěžovatel v žalobě k rozšíření své žádosti z roku 2011 netvrdil žádné skutkové ani právní důvody nezákonnosti.

[26] Na základě výše uvedených důvodů NSS konstatuje, že se nezabýval kasační námitkou stěžovatele k návrhu rozšíření žádosti z roku 2011, neboť jeho primární role spočívá v přezkumu pravomocných rozhodnutí krajských soudů. Stěžovatel svou rozsáhlou argumentaci mohl a měl uplatnit již v řízení před krajským soudem, neboť primárním úkolem stěžovatele (popř. jeho zástupce) je, aby poskytl přesvědčivou argumentaci již v řízení před krajským soudem a nevyčkával teprve na řízení před NSS.

4. Závěr

[27] NSS konstatuje, že krajský soud žalobu stěžovatele zamítl zcela v souladu se zákonnou úpravou a ustálenou judikaturou. Na základě výše uvedených důvodů nebyla kasační stížnost stěžovatele shledána jako důvodná, proto ji NSS podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

[28] O náhradě nákladů řízení zdejší soud rozhodl podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl v posuzované věci úspěch, proto mu právo na náhradu nákladů nenáleží. Žalovanému, který byl ve věci úspěšný, žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 8. listopadu 2024

Vojtěch Šimíček
předseda senátu